

Л.Д.Корівчак

Херсон

korivchak15@ukr.net

СПЕЦИФІКА КОСМОГОНІЧНИХ ОБРАЗІВ У ЛІРИЦІ

М.ЧЕРНЯВСЬКОГО

Процес модернізації літератури, який розпочався на межі ХІХ-ХХ ст., позначився на віршах М.Чернявського. Особливе місце у ліриці письменника належить космогонічним образам.

М.Плевако, характеризуючи лірику М.Чернявського, виділив три основні стихії природи у віршах митця: море, степ, зорі. Л.Голомб звертала увагу на символіку сонця у поезії М.Чернявського [1]. Питання специфіки космогонічних образів утворах письменника не стало об'єктом дослідження літературознавців, що й обумовлює актуальність нашої теми.

У ліриці М.Чернявського поширений образ нічного неба. М.Плевако зазначав: «Зорі уносять його од землі, з її стражданням і лихом, в країну вічності й огортають його душу спокоєм» [3, с.247].

Образи зір, неба допомагають поетові розкрити внутрішній потяг ліричного героя до духовного зростання, наповнюють його душу витривалістю, енергією. «Ясне» і «блискуче», завжди спокійне небо манить ліричне «я» М.Чернявського своєю нерозгаданою таємничістю, спрямовує її досягти вершин духовного розвитку.

Зоряні простори у віршах митця постають утіленням ідеального життя. Почуття захоплення, зачарування переповнюють ліричного героя в поезії в прозі «Зорі». Відчуття зв'язку ліричного героя із зоряним небом носить ментальний характер. Як стверджував І.Нечуй-Левицький, «основа давньої української міфології така сама, як у всіх арійських народів: то були небесні з'явища, котрі більш од усього вразили фантазію і мисль народу» [2, с.4].

У вірші «Гімн сонцю» поет відтворив захоплення красою і силою сонця. Згідно з давніми уявленнями, М.Чернявський сприймає сонце як «первіснич світу», який є основою життя на землі. Поступово хвала «планеті ясній» переростає в молитву давньому богу. «І не вмирало б вівіки життя на землі,/ І не заснула б сном смерті сама вона в млі,/ Все ж би пила і пила твої ласки жагучі!» [4, с.354]

Молитовне звернення ліричного героя М.Чернявського до сонця співзвучне світовідчуженню давніх українців, яке І.Нечуй-Левицький характеризував як «практичне»: «давній український народ славив світлі небесні сили, годив темним силам, щоб пригорнути до себе ласку неба, щоб присилувати всі сили служити його практичним цілям» [2, с.5].

Окрім національних імен бога сонця (Дажбог, Сварог, Ярило), М.Чернявський послуговувався і світовими. Так, у поезії «У пересмугу завірюх...» автор дає Всесвітньому божеству ймення давньогрецького походження – Геліос. Поет готовий співати гімни божественному Геліосу, аби прискорити час спокою, злагоди на землі.

Небесні простори у поезії М.Чернявського постають не лише тлом для зображення почуттів ліричного героя, а й набувають символічного наповнення, суголосні з національною та світовою міфологією, що було характерним для представників модернізму.

Список використаних джерел:

1. Голомб Л. Микола Чернявський: «еклектик» чи послідовний прихильник модерної поетичної мови? / Лідія Голомб (Ужгород, Україна) // Літературознавство. Книга 2: Матеріали У конгресу МАУ – Чернівці: Рута, 2003. – С. 76 – 79.
2. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. – 2-ге вид. / Нечуй-Левицький Іван – К.: Обереги, 2003. – 144 с.

3. Плевако М. Микола Чернявський (В тридцятилітній ювілей його літературної діяльності (1885-1925) / М. Плевако // Червоний шлях. – 1925. – № 11 – 12. – С.237 – 267.
4. Чернявський М. Твори: У 2 т. / М. Чернявський – К.: Дніпро, 1966. – Т.1. Оригінальні поезії. Переклади. – 514 с.